

Anulu IV.

N^{ro} 12.

Fói'a basericésca.

Organu

pentru cultur'a religioasa a clerului si a
poporului.

Redigeata de

Dr. **Alesandru V. Gram'a.**

25 Juniu 1886.

Cuprinsulu:

Cerculariulu. — Charismele in baserica. — Reflexiune la casulu practicnu despre
inferirea in matricula. — Voltairianismulu la Romani. — Apelu càtra publiculu
romanu.

Apare in 10 si 25 st. n. a fia-carei luni.

Pretiulu pre unu anu **3 fl. v. a.**

Blasiu, 1886.

Tipograf'ia Seminariuluini gr-cat. in Blasiu.

Noi Conte Romanu

JOANU VANCEA de BUTEAS'A

Din Indurarea lui Domnedieu si Grati'a Santului Scaunu Apostolicu Archiepiscopu de Alb'a-Juli'a si Fagarasiu, si Metropolitu alu Româniloru gr. catolici din Transilvani'a si Ungari'a, Asistente la Tronulu Pontificiu, si Prelatu domesticu alu Santiei Sale Sumului Pontifice Romanu, Consiliariu Intimu de Statu alu Maiestatei Sale Sacratissime Imperatu si Rege Apostolicu Franciscu - Josifu I., Doctoru de SS. Teologia s. c. a.

Canónele sântei Biserice catolice demanda strinsu toturoru Episcopiloru catolici, se faca din cându in cându caletoria sacra la cetatea eterna Rom'a, unde se se inchine la sacrele morminte ale sântiloru, mariloru si intru totu laudatiloru Apostoli Petru si Paulu, si totu odata se-si depuna la tronulu Preasantiei Sale Sumului Pontifice Romanu omagieile loru de fidelitate, supunere si alipire.

Acésta detorintia sacra avându-o noi inaintea ochiloru, nu amu intrelasatu a cere dela Parintele indurariloru tempu potrivitu, in care impreuna cu ceilalti frati Episcopi ai Provinciiei nóstre bisericesci de Alba-Juli'a si Fagarasiu se potemu intreprinde ace'a caletoria sacra; si cându amu aflu in Domnulu a fi sositu momentul doritu, am recercatu cu tóta stim'a fratiésca pre Ilustritatile loru Prea-stimatii in Christosu Frati: Michailu Pavelu Episcopulu Oradei-mari, Dr. Victoru Mihályi de Apsi'a Episcopulu Lugosiului, si Dr. Joanu Szabó Episcopulu Gherlei, cá se binevoiésca a ne insoci in acestu pelegrinagiu, precum ni sunt soci in ministeriulu sacru, ce-lu indeplimim.

Cu multa mangaiere sufletésca amu esperiatu si in urm'a acestei recercári fratiéscei, cá Ilustrii Domni Episcopi sufragani, precum in celelalte lucruri importante, ce atingu Provinci'a nóstra bisericesca, asia si in acésta intreprindere au fostu uniti cu noi in cugete si in semtíri, deorece s'au dechiaratu gata a plecá spre cetatea eterna in dñu'a, ce li-o vomu determiná.

Deci convenindu cu totii in capital'a tieriei Budapest'a tocmai in dilele acelea din lun'a lui Maiu, cându Maiestatea Sa Sacratissima Imperatulu si Regele nostru apostolicu Franciscu Josifu I erá acolo ocupatu cu afacerile momentóse ale tieriei, ne-amu prezentatu in corpore in diu'a de 17 Maiu a. c. inaintea augustei persóne a Maiestatei sale Sacratissime, Preainaltucarea a binevoitu a primí cu bunatatea-i innascuta si cu afabilitate deosebita esprimarea semtiemintelor de alipire nefaciarity, de fidelitate neclatita si de supunere leala, ce noi in numele Episcopiloru presenti la acésta audientia si a poporului greco-catolicu i le-amu manifestatu cu cuvenit'a reverintia.

Apoi dupa orările de caletoria fericita esprimate de Maiestatea Sa Sacratissima, implorandu Noi ajutoriulu Preainduratului Domnedieu amu plecatu

in 17 Maiu ser'a spre Rom'a, unde cu ajutoriulu cerescu la 21 Maiu ajungându in pace nu amu intardiatu a visitá inainte de tóte mormintele gloriosiloru Apostoli Petru si Paulu, cari se afla in maretiele basilice, ce porta numele loru, precum si alte locuri pie pline de reamintiri pretioase pentru fiacare crestinu, cari odinora au fostu scaldate in sângele versatu de nenumerati martiri, ear' astádi vestescu lumii triumfulu bisericeii catolice; si acolo amu inaltiatu rogatiuni ferbinti catra Preabunulu Domnedieu pentru inflorirea santei Biserice catolice, si in specie pentru mantuirea si prosperarea turmei in-credintiate pastorirei nostre.

In 29 Maiu a. c. fiendu primiti de Santi'a Sa gloriosulu Pontifice Leonu alu XIII in audentia privata colectiva, prin una vorbire acomodata amu prestatu Presantiei Sale una adresa omagiala, in carea intre altele amu esprimitu in numele credintiosiloru acestei Provincie semtiemintele nóstre de credintia neclatita, de supunere filiala si sincera alipire catra sacr'a Lui persóna si catra Santulu Scaunu Apostolicu; i-amu descoperitu semtiemintele nostre de gratitudine nemoritoria pentru tote binefacerile primite dela Santulu Scaunu apostolicu, si mai cu séma pentru interesulu viu si iubirea parintiésca, ce Santi'a Sa a dovedit'o dela inceputulu gloriosulu seu Pontificatu facia cu poporulu nostru, pre care nunumai sângele, ci in parte insemnata si credinti'a-lu uunesce, si-lu léga cu legature sacre mam'a Rom'a, si pre care Santi'a S'a l'a destinsu si acum de curendu prin ace'a, cá in locu de 4 a primitu 9 alumni in colegiulu Santulu Atanasiu din Rom'a tramisi de provinci'a nostra basericésca, si pre acesti'a i pregatesce spre a deveni — tocmai cá si inaintasii loru din veaculu trecut si celu curgatoriu — apostostoli ai credintiei greco-catolice, cultivatori zelosi ai credintiiloru, pastori adevirati ai credintiosiloru, si invetiatori abili ai tinerimei in scientie si virtuti.

Este cu neputentia a descrie bucuri'a adenca semtita, bunavointi'a parintiésca, si afabilitatea deosebita, cu carea Santi'a Sa s'a induratu a primí omagieile, ce le-amu depusu la treptele Tronulu seu apostolicu. Intr'o admirabila vorbire reflectandu la cele díse de Noi, si incepandu cu binecuventarea sa impartasita Noae toturoru, intre altele si-a esprimitu si bucuri'a sa pentru cunoscinti'a, ce o face in persóna cu corulu nostru episcopescu. Preasanti'a Sa dupace Ne a impartasitu tempu mai indelungatu in afabilitatea Sa parintiasca, si Ni a datu inviatiuni salutarie si spre acea, cá se indemnamu pre credintiosii nostrii se stea tari in credintia, neclatiti in sperantia, si nestramutati in iubire, cá asiá lucrandu lucruri placute lui Domnedieu se-si asecuredie fericirea eterna, — precum la inceputu asia si in capetu s'a induratu preagratiosu a Ni dá binecuventarea sa apostolica atatu noae celoru presenti, catu si Clerulu nostru, si intregu poporulu concrediatu pastoriei nóstre.

Deci cu acést'a ocasiune implinimu cea mai placuta detorintia cându aducemu tote aceste la cunoscinti'a Fratiiloru Vostre, si Ve indemnamu in Domnulu, cá acést'a binecuventare apostolica impartasita de capulu vediutu alu

santei noastre Biserice se o faceti cunoscuta tuturor credintiosiloru nastro; si nu ne indoimu, ca primindu-o ei cu reverinti'a filiala si pietatea cuvenita Acelui-a, carele este Vicariulu Domnului nostru Isusu Christosu pre pamentu, se voru intari si mai multu in credinti'a cea adeverata, si in alipirea loru catra Santulu Scaunu apostolicu, caruia voru pastrá totudeaun'a supunere nefaciarita si deplina, venerandu in persónele, cari siedu in acelu Tronu augustu, pre urmatorii santului Petru.

In fine nu ne indoimu nice de acea, ca precumu Noi asia si Fratiere Vostre si intregu poporulu credintiosu veti aduce din anima multiamita fierbinte si filiale Parintelui cerescu, pentrucá s'a induratu a dá Episcopiloru nostri poterea de a satisface detorintiei loru sacre conducându-i cu man'a s'a pana la tient'a caletoriei apostolice, i-a readusu erasi in midiloculu turmei loru preaiubite, si veti cere si mai departe ajutoriulu cerescu pentru acei-a, pre cari „Spiritul Santu i-a pusu se guberneze Baseric'a lui Domnedieu“.

Blasiu din Curtile Castelului nostru arhiepiscopescu in 17 Juniu anulu Domnului una mia optu sute optu-dieci si siesa, alu Archiepiscopatului nostru anulu XVII-le.

binevointe

Joanu Vancea m. p.

Archiepiscopu si Metropolitu de Alb'a-Julia.

BGU Cluj / Central University Library Cluj

Charismele in baserica.

Charisma este unu cuventu grecescu = *χάρισμα*. Charismele inca suntu daruri ale Spiritului Santu. Se deosebescu inse de altele prin ace'a, ca ele se dáu singuraticiloru membrii nu spre binele si folosulu loru propriu, ci spre binele si folosulu universalu alu basericei. Mantuitoriulu nostru conformu profetiei dela Joil II 28, le a fostu promis basericei sale, precum se vede din cuventele dela Marcu XVI. 17. Si in adeveru promisiunea acést'a s'a si implinitu curundu dupa inaltiarea Mantuitoriului la ceriu, precum se vede din descinderea Spiritului Santu preste Apostoli, din conferirea Spiritului Santu acelor'a, preste cari puneáu manele, din vorbirea Apostoliloru si a altoru credintiosi in diverse limbi ale pamentului, din darulu multor'a de a vindecá numai cu cuventulu, si din altele multe.

Isvorulu charismeloru, cá si a tuturor daruriloru, este Domnedieu Spiritulu Santu, care imple baseric'a, cá pre corpulu misticu alui Christosu. Din care cauza Santulu Paulu le si numesce nu numai *χαρίσματα*, ci si *πνευματικά* (I. Cor. 14, 12, 32) si *πνεύματα*. Charismele se deosebescu de alte daruri ale Spiritului Santu si anume: a) se deosebescu de darurile naturali, precum memori'a, talentulu, judecat'a, fantasi'a si altele, prin ace'a, ca aceste se tienu de creatiunea omului, precându charismele suntu daruri, ce se tienu de rescumperarea omului, vá se dica se dáu pentru meritulu depre cruce a Mantuitoriului. b) se deosebescu de alte daruri preste fire tienetorie de rescumperare prin ace'a, ca charismele suntu totu de a un'a extraordinarie si miraculose,

din care cauza la Santulu Marcu XVI 17 se numescu: semne = *σημεια*. Mai departe, celelalte daruri preste fire se dau tuturoru crestiniloru de si nu in mesura egala, precându charismele se dáu numai unor'a. Asemene celelalte daruri preste fire suntu de comunu legate de unele semne vediute, numite Sacraminte. Charismele inse de comunu nu suntu legate. Si in urna celelalte daruri preste fire se dau spre binele si folosulu primitoriului, charismele inse se dau spre binele si folosulu nu alu primitoriului, ci alu altor'a si a bisericeii preste totu.

Santulu Apostolu Paulu desí vorbesce tare desu de charismele aceste, totusi nicairi nu le enumera pre tote. Din care cauza numerulu loru pana in dñu'a de astâdi inca nu este statoritu. Si definitivu numerulu loru nu se va poté statorî nice cându. Caus'a este usioru de aflatu. Anume charismele se dáu spre binele si folosulu credintiosiloru si alu bisericeii. Impregiararile inse in decursulu istorieii bisericeii si a lumeii suntu si voru fi atâtu de diverse, încâtu in venitoriu de securu Domnedieu in intieleptiunea sa nemarginita va adâ cu cale a impartî si charisme de acele, cari tempuriloru anterioru suntu necunoscutu.

Tempulu celu classicu alu charismeloru a fostu tempulu apostolicu. Acést'a, pentru-câ atunci a fostu mai mare lipsa de ele, cá asia biserice'a mai usioru se pota atrage atentiunea lumeii asupr'a sa. Inse chiaru si in epoc'a acést'a classica a charismeloru, ele nu au fostu generali, ci le au primitu numai unii fi ai bisericeii, si inca si acestia nice unii nu le au primitu pre tote, ci fia-care numai unele din ele. Conlucrarea omului la primirea charismeloru nu este de lipsa, căce „*Spiritulu sufla, unde voiesce*“ Jo. III. 8. Ma este posibilu, cá si omeni peccatosi se primésca charismele aceste, precum se vede din cuvintele Mantuitorului dela Mt. VIII. 22, 23: „*Multi mi voru dice mie in dñu'a ace'a, au in numele teu nu am profetit*“.

Desi inse periodulu apostolicu a fostu periodulu classicu alu charismeloru, totusi ele nice mai tardiu nu au incetatu nice odata in biserica. Argumentu despre acést'a suntu vietiele Santiloru si actele canonisarei loru, in cari le intempina omulu la totu pasiulu.

Dupa observatiunile facute pana astâdi in istori'a bisericeii suntu douespredece charisme mai insemnate, si intre aceste loculu primu lu ocupa

1. Charism'a seau darulu *Apostolieii*, seau grati'a ace'a, dupa care Domnedieu chiama pre omu seau in modu vediutu, cá pre celi 12 Apostoli, seau prin un'a minune cá pre Santulu Paulu, seau prin unu altu scmnu. cá pre Mat'i'a, seau prin un'a inspiratiune irresistibila interna, cá pre forte multi barbati in decursulu istorieii si cá pre missionarii in tempulu de facia, cá se predice adeverulu crestinu intre poporele pagane. Charism'a Apostolieii este charism'a cea mai insemnata, ma potemu dice cá bas'a si fundamentulu tuturoru celorlalte, încâtu priu ca fundandu-se biserice'a se castiga pamentu si pentru celelalte. Din care cauza acést'a o si iatempinamu mai desu in istori'a bisericeii.

2. Charism'a seau darulu *profetiei*, care consta in darulu versatu de Domnedieu in sufletulu omului de a cunosce si a impartasi altor'a lucruri, la cari mintea omenesca ori catu de agera si esculta nu pote se ajunga. Faptele Apostoliloru ni enaréza, cuncà charism'a acést'a o au avutu Barnaba, Simeonu Niger, Luciu de Cyrene, Agabus si altii, ma chiaru si unele femei Fapt. Ap. XXI, 9. Charism'a acést'a nu cuprinde numai lucruri venitorie, ci si internulu omului (I. Cr. XIV, 25), ma chiaru si esplicari cu privire la cuprinsulu credintiei. Charism'a acést'a nu s'a datu nice odata cá unu daru constantu, ci a fostu totu de a un'a una radiare numai momentana a puterei divine preste sufletulu celui ce o au primitu. Scopulu ei a fostu totu de a un'a instruirea, edificarea, incuragiarea si mangaiarea credintiosiloru. Santulu Paulu numesce charism'a acést'a charism'a cea mai de doritu si o pretiuesce mai multu si decátu charism'a vorbirei in limbi. Dupa periodulu apostolicu charism'a acést'a a devenitu totu din ce in ce mai rara.

3. Charism'a seau darulu *cunoscerei spiriteloru*, este darulu de a judeca fenomenele cele batatorie la ochi si dubii si a afla cu securitate, ore suntu ele produse de Spiritulu santu, seau suntu efecte demonice, seau dora efecte naturali produse de cause noue inca necunoscute. Charism'a acést'a apare de comunu laolalta cu charism'a profetiei. Celu pucinu asia s'a intemplatu pre tempulu Apostoliloru, precum se vede din I. Cor XIV. 29. Acést'a este si de lipsa, cá se nu se faca abusu cu charism'a profetiei. Din care cauza charism'a acést'a este un'a specie de controla a charismei profetiei. Eruditulu Pontifice Benedictu XIV in opulu seu „*De servorum Dei beatificatione et canonisatione*“ III. 48 enumera din istoria bisericeii mai multi barbati, ce au avutu charism'a acést'a, si intre acestia mai insemnati suntu Petru de Alcantara si Filipu Neri.

4. Charism'a seau darulu *instruirii*, seau darulu de a predica cu succesu admirabilu Evangeliulu in unu locu anumitu. Charism'a acést'a inca a inffloritu mai cu sema pre tempulu Apostoliloru. Pre tempurile acele nice Apostolii, nice evangelistii amintiti de Santulu Paulu Ef. IV. 11, nu poteau se petréca numai in unu locu. Din care cauza a fostu de lipsa, cá Domnedieu se verse charism'a acést'a in sufletulu unor'a, cari aveau dupa departarea Apostoliloru se petréca in continuu cu câte o comunitate religioasa.

5. Charism'a seau darulu *intieptiunii*. Sauntulu Paulu numesce charism'a acést'a *λόγος σοφίας* si *λόγος γνωσης*. Sub cea de antaiu intielege Santulu Paulu darulu de a poté strabate in misteriele cele mai adenci ale religiunei crestine, éra sub cea de a dou'a intielege una cunoscintia solida a crestinismului preste totu si a falsitatei toturoru celoru alalte culte. Pre lenga aceste darulu intieptiunii mai sta si in gratia nunumai de a cunosce lucrurile domnediesci, ci si de a vorbi si a serie despre ele astu-feliu, si in unu modu atatu de plansibilu, catu auditorii si cetitorii se cunosca numai decátu ajutoriulu si iluminarea Spiritului Santu. Auditorii lui Origene erau atatu

de convinsi despre ace'a, că Origene are darulu acest'a nu că unu daru naturalu, ci că unulu versatu de Spiritulu Santu, încâtu audiendu esplicarile lui cele profunde ale Santei Scripturi, diceáu, că acel'asi Spiritu Santu, care i a inspiratu pre profeti, acel'asi i dă si lui ajutoriu, că se-i intieléga atâtu de bine.

6. Charism'a seau darulu *ajutoriuului*. Charism'a acést'a se numesce de comunu in Sant'a Scriptura cu terminu grecescu: *αντιληψεις*. Ea este darulu de a grigi cu bucurie, ma chiaru cu sacrificiulu propriu de celi miseri si morbosi. Charism'a acést'a in seclii primi ai basericeii se poftéa mai cu sema dela diaconi si diaconise. Fienducă inse terminulu grecescu se intrebuintéza in Sant'a Scriptura de comunu in pluralu, de ace'a se crede, cumcà charism'a acést'a a avutu atunci mai multe graduri. Precum charism'a intieleptiunei luminéza mintea, asia charism'a ajutoriuului, misica inim'a. Ele amendoue suntu una specie de supranaturalisare a mintiei si a inimei. Charism'a acést'a o a avutu in mesura eroica Santulu Franciscu de Assisi, care pre tempulu leprei celei mari orientali, ce inundase Europ'a, alergá pre câmpu dupa celi morbosii, i grigeá, ungeá si li sarutá ranele.

7. Charism'a seau darulu *chivernisirei*. Charism'a acést'a cu terminu grecescu se numesce in Sant'a Scriptura: *κυβερνήσεις*. Ea consta in darulu de a conduce, administrá, si guberná baseric'a astufeliu, câtu ea se-si ajunga scopulu seu in gradulu celu mai inaltu posibilu, va se dica se se preamaréscu prin ea mai multu Domnedieu si se se mantuiasca câtu se pote mai multe suffete. Sant'a scriptura i numesce *προιστάμενοι* (Rom, XII. 8) *ηγούμενοι* (Ilebr. XIII, 7) si *ποιμένες* (Ef. IV. IV, 11) pre aceia, la cari charism'a acést'a erá evidenta.

8. Charism'a seau darulu *credintiei eroice*. Prin credinti'a acést'a inse nu se intielege credinti'a cea comuna, carea trebue se o aiba unulu fia-care crestinu, ci ea este una minune ore-care a credintiei, care face, cá celu ce o are, se nu se tema de nice un'a specie de amenintiari si chinuri si se patreze minuni cá unulu ce este securu de ajutoriuulu atotu potintiei lui Domnedieu conformu cuvintelor Mantuitoriuului dela Mt. XVIII. 20. *Aminu Aminu dicitu voue, de veti avé credintia numai câtu unu grauntiu de mustariu, si veti dice muntelui acestuia: rediccate va fl voue*". Charism'a acést'a se poftéa mai cu sema dela esorcisti, cari aveáu se alunge in numele lui Isusu pre diavolulu din celi obsesi, érași conformu cuvintelor Mantuitoriuului: „*In numele mieu draci voru scote*".

9. Charism'a seau darulu *minuniloru* numita: *ἐνεργήματα δυνάμεων*, seau poterea data de Domnedieu de a indepliní fapte, cari trecu preste tote poterile omenesci si ale naturei create. Charism'a acést'a a fostu tare desa in periodulu apostolicu, cându s'a pusu fundamentulu basericeii. De totu inse nu a incetatu nice odata in baserica.

10. Charism'a seau darulu *vindecariloru* (*χαρίσματα ἰαμάτων*) seau

poterea de a vindecá pre celi morbosi pre cale miraculósa. In ritualulu nostru celi ce au avutu charism'a acést'a se numescu *Doctori fora de arginti*, va se dica Doctori, cari vindecându pre celi morbosi pre cale miraculosa, nu poftéau pentru ace'a nemic'a cá unii, cari in daru au primitu darulu acest'a. Charism'a acést'a in Sant'a Scriptura inca se designéza prin unu terminu pluralu, care areta cà eráu diverse modurile vindecáriloru acestor'a miraculose. Astufeliu vindecările aceste se intempláu parte prin invocarea numelui lui Isusu, parte prin punerea maniloru, ungere, insemnarea cu semnul crucei si altele. In form'a ungerei de pre urma se amintescu 12 barbati celebrii, ce au avutu charism'a acést'a anume: Cosm'a si Damianu, Ciru si Joanu, Pantilimonu si Ermolau, Samsonu si Diomidu, Muciu si Anicetu, Taleleu si Trifonu.

11. Charism'a seau darulu *limbeloru* seau darulu de a grai in limbi neinvetiate, grecesce: *χαρίσμα τῆς γλωσσαις λαλεῖν* si in légatura cu acést'a

12. Charism'a seau darulu *esplicarei* celoru descoperite prin darulu limbiloru. Nunumai in faptele Apostoliloru se face amintire despre charismele aceste, ci Santulu Paulu in intregu capulu alu 14 alu primei epistole càtra Corinteni se ocupa cu charismele aceste doue. Charismele aceste, si cu deosebire a *limbiloru* eráu impreunate totu de a un'a cu un'a stimulatiune ore care estatica a primitoriului, si nu eráu nice decumu unu daru constantu si habitualu. In periodulu apostolicu ocura charism'a acést'a mai cu sema in baseric'a din Corintu. In tempurile mai noue o au avutu Santulu Vincentiu Ferrer si Franciscu Xaveriu.

Aceste dousprediece charisme suntu inse cu totulu diverse de cele 12 daruri ale Spiritului Santu, càce charismele nu suntu date pentru sanctificarea primitoriului, precându darurile Spiritului Santu se dau pentru sanctificarea aceiua. Despre aceste inse cu alta ocasiune.

Reflesiune la casulu practicü despre inferirea in matricula.

La intrebarea pusa prin unu cetitoriu alu Foiei basericesci despre inferirea in matricula a copiiloru acatolici botezati prin preotulu catolicu On. Redactiune a binevoitu a dá deslucire in Nr. 11 alu acelui organu. Fia permisü cà se facemu si noi unele observatiuni la acést'a cestiune.

Respundiandu avemu se specificamu intrebarea propusa. Si anume — precum distinge si On. Redactiune — cà óre 1 este iertatu a-i botezá copiii, cari dupa legea civila suntu de a se considerá de acatolici, seau ba? si 2 este iertatu a-i inferi pre atari copii in matricula?

La intrebarea prima On. Redactiune din punctu de vedere basericescu raspunde negativu, dicandu cà de regula nu este iertatu a botezá copii acatolici. *Copii acatolici* — dupa parerea On. Redactiuni — *suntu de a se considerá copiii aceia, pre cari legea civila i-considera de atari.* Adevverulu acestei asertiuni suntu siliti a-lu trage la indoiéla, din acea cauza, cà baseric'a si statulu p. e. in casatoriile mixte de locu nu suntu de acordu in ceace privesce confesiunea

copiiloru nascuti din astfelu de casatorii. Cá respunsulu se fia adecuatu si corectu avemu se distingemu intre copii nascuti din casatoriile pure acatolice si din casatoriile mestecate si mai incolo intre copiii, despre a carora crescere catolica avemu garantia destula si viceversa.

Copiii nascuti din casatoriile pure acatolice nu suntu de a-se botezá — e dreptu — afora de casulu necesitatiei, seau candu preotulu ar' ave garantia destula despre crescerea catolica a acelor'a¹⁾. Cu totulu altu ceva trebuie inse se dicemu despre copiii nascuti din casatoriile mestecate, inchiate in facia basericei catolice, desi unii din aceia conformu legiloru civile ar' ave se urmeze alta confesiune; caci aci in virtutea legei basericesci toti copiii suntu de a-se cresce in religiunea catolica; deci preotulu catolicu nunumai, ca-i este iertatu a-i botezá, ci are datorintia a-o face acést'a, desi statulu i-considera de acatolici pana la trecerea legala prevediuta in legea interconfesionala.

La totu casulu, anume orì a botezatu preotulu catolicu pre unu copilu acatolicu din necesitate, seau dupa garantarea crescerei catolice a aceluia, ori a botezatu unu copilu nascutu din casatoria mestecata incheiata pre langa cautuniile prescise: are datorintia de a-lu induce in matricula, precum urméza acést'a din insusi scopulu si natur'a matriculeloru.

Atáta referitoriu la acést'a intrebare din punctu de vedere basericescu.

Se nasce intrebarea, cá cum sta lucrulu din punctu de vedere alu statului aici la noi in Ungari'a referitoriu la botezarea acestoru copii si inducerea loru in matricula, despre care dice On. Redactiune, cá nu-i este cunoscutu se esiste nice una lege basericesca seau civila.

§ 12 alu articolului de lege LIII din 1868 a dispusu cá in casatoriile mestecate copii se urmeze religiunea parintiloru amesuratu secului. Acestu § pana in anulu 1882 sa interpretatu prin unii asia, cá atotu botezarea catu si inferirea copiiloru acestora in matricula cade exclusivu in competintia a preotului concernentu, si cá preotii cari ar' calca acést'a lege cadu sub pedeps'a § 53 alu codicelui penalu. In acestu anu sa ivitu urmatoriulu casu celebru. Cser Vendel capelanu in Tat'a diecesa Jaurinului a botezatu 2 copii nascuti din casatoria mestecata, cari conformu § citatu din punctu de vedere alu statului au fostu acatolici. Nu numai cá i-a botezatu ci i-a si inferitu in matricula catolice, si murindu unulu l'a immormentatu dupa prescisele basericei catolice, inducandu-lu érase in matricul'a mortiloru. Numitulu capelanu pentru aceste a fostu incusatu, si caus'a lui a trecutu prin tote 3 forurile. Tabl'a regésca din Budapest'a la condamnatu dictandu-i pedépsa prevediuta in § 53 alu codicelui penalu. Curi'a regésca inse prin decisiune adusa in sesiune plenara (döntvény), care in Ungari'a se considera cá interpretare autentica a legei, la

¹⁾ Desi suntu multi scrietori basericesci de mare auctoritate, cari sustienu contrariulu, cum p. e. S. Alfónu de Ligario: »Ratio est — dice — quia non est certa perversio talis prolis, cum plure pueri in infantia decedant, tum quia idem periculum urget si proles non baptizetur, baptizatur enim ab haereticis«. Theol. Mor. Par. 1878 Tom. III pag. 89.

absolvatu, si a edisu, cã botezarea, inferirea in matricula si imormentarea copiiloru de orice confesiune crestina se pote seversi prin oricare preotu crestinu ¹⁾.

Despre acea cumca si Inaltulu Ministeriu (§) se se fi pronunciatu in acést'a causa, precum observa On. Redactiune, nu avemu cunoscintia.

Asia sta lucrulu din punctu de vedere alu legiloru civile.

Dice inse totusi On. Redactiune referitoriu la inferirea copiiloru acatolici dupa legile statului in matricula, cã „mai securu este preotulu inse deca si pre acestia i-inferesce in matricula adaugandu si acea apriatu in rubric'a confesiunei, cumca copilulu este acatolicu“.

La acést'a observamu inainte de tote acea, cã pentru confesiunea copilulu botezatu in matricula nice nu este rubrica, noi celu putinu in matriculele rom. catoliciloru si ale diecesei nostre mai noue nu am vediutu. *Si deca s'ar aflã undeva atare rubrica in matricula ar' fi lucru gresitu, chiar din punctu de vedere alu basericeii catolice, care — precumu recunosce On. Redactiune — pre acesti copii i-considera de catolici; si prin urmare acea rubrica ar' fi a-se cassã.*

Deci ceace recomanda On. Redactiune e chiar' inconsecuentu si incorectu pentru-cã prin acea s'ar lucrã in contra legeri basericesci, adeca preotulu catolicu ceace debue se recunosca in principiu ar' denegã prin fapta.

Dice On. Redactiune totu in acestu respunsu, cã „preotulu catolicu debue se incunoscintiedie si pre ministrulu acatolicu respectivu despre botezulu inferitu“.

Acést'a nu e datoriu se-o faca preotulu din punctu de vedere alu iegiloru civile, cu atatu mai putinu alu celoru basericesci. Cea de antaiu apare deplinu din casulu espusu. In acelu casu anume Tabl'a regesca sentinti'a sa condemnatoria si-a motivatu-o chiar' cu acea impregiurare, cã preotulu numitu botezarea nu o a facutu-o cunoscuta ministrului acatolicu ²⁾; care motivare respinganduse prin curi'a reg. si absolvenduse deplinu preotulu incusatu eo ipso urméza ceace dicemu noi. Din punctu de vedere basericescu apoi nu este de locu permis preotulu catolicu a face asia ceva. Preotulu catolicu anume botezandu copiii acestia 'si implinesce numai singuru misiunea sa, si referitoriu la cei nascuti din casatoriile mestecate espuse satisface si mandatulu specialu alu basericeii. Se recere inse cã atare botezare se fia seversita la dorinti'a parintiloru, care impregiurare preotulu catolicu va ave a-o adnotã in observatiunile matriculei ³⁾. **Dr. I. S.**

Deosebirea intre noi si intre D. observante stã numai in ace'a, cã relativu la casulu acést'a noi amu sustienutu, cã preotulu mai bine se faca mai multu — se intielege de sine, cã fora vatemarea basericeii — decãtu se faca prea pucinu, precãndu D. observante voiesce se mesure cu tota esactitatea,

¹⁾ Tota causa acést'a se pote vede in »Büntető Jog Tára« asisderea si sentinti'a celebra a Curiei regesci dtto 24 Martiu 1882 Nr. 1092.

²⁾ A 12 § ellenére — se dice — megkeresztelt újszülötteket a rom. kath. anyakönyvbe vezette be, a helyett, hogy a keresztelés tényjére vonatkozó adatokat feljegyezve, azokat az anyakönyvbe leendő bevezetés végett az illető, vallásfelekezet lelkészének elküldötte volna.

³⁾ Dr. Reindl Román Lelkipásztorkodástan. pag. 185.

cumcă câtu are preotulu nostru se făcă in unu atare casu, chiaru si deca baseric'a nu are de acoló nice unu folosu. Căce întrebamu, ce folosu are baseric'a p. e. de acoló, că caplanulu amintitu de densulu a botezatu si inmormmentatu pre copilulu acel'a, care dupa legile civili nu s'a tienutu de baseric'a nostra? Deca nice mortu nu a voitu se-lu lăse basericeii nostre, atunci ore l'ar' fi lasatu viu? Si deca viu nu s'ar' fi tienutu de baseric'a nostra, căce reclamandulu ni l'ar' fi luat, atunci pentru ce se se imbuldiasca atât'a unu preotu catolicu, că se-lu boteze? Astu-feliu repetimiu inca odata, că tota deosebirea între noi si D. observante stă numai in ace'a, că noi sustienemu, că preotulu nostru mai bine se făca mai multu in unu atare casu, decâtu facundu prea pucinu se-si causeze neplaceri, din cari baseric'a nu are nice celu mai micu folosu.

Acést'a ar' fi deosebirea generala între noi si densulu. Deosebirea speciala se pote descompune in trei puncte, anume: a) Noi amu disu, că preotulu nostru afora de casulu necesitatei se nu boteze copii din casatorie mestecate, cari dupa legea civila nu se tienu de legea nostra, precându densulu sustiene, că preotulu nostru are datorintia se i boteze. Acést'a o sustiene densulu basenduse pre legea basericésca, că copiii nascutii din casatoriile mestecate au se fie toti catolici. b) Noi amu sustienutu, că deca preotulu nostru botéza din necesitate unu copilu acatolicu, atunci in matricula se-lu inferésca că acatolicu, ce'a ce densulu néga. c) Noi amu sustienutu, că in unu atare casu preotulu nostru pentru mai mare sigurantia se incunoscintieze pre ministrulu acatolicu, ce'a ce densulu éra néga.

Se esaminamu acumu deosebirile aceste mai deaproe pre rendu.

a) Ce atinge deosebirea prima densulu dıce, că preotulu catolicu are datorintia a botezá pre toti copiii nascuti din un'a casatoria mestecata, in care un'a parte e catolica. Si noi cunoscemu bine legea acést'a. Noi inse mai cunoscemu si un'a alta lege, care relativu la Santele Sacraminte dıce: „nu aruncati margaritariile caniloru“, va se dıca, nu conferiti sacramentele acelor'a, cari sciti securu că le voru profaná. Acést'a e lege divina, pre cându cealalta e omenésca, si apoi in colisiune invinge totu de a un'a cea divina. Acést'a e negativa, cealalta positiva, si apoi in colisiune invinge cea negativa.

Voru întrebá inse cetitorii, cum e cu potintia, că botezandu cineva copii din casatorie mestecate, cum demanda baseric'a, se calce preceptulu divinuu de a nu aruncá margaritariile caniloru? Respundemu că forte usioru. Anume baseric'a nu se multiumesce numai cu ace'a, că demanda, că toti copiii nascuti din casatori'a mestecata a unui catolicu se fia catolici, ci voiesce se-si asecuru dreptulu acest'a. Din care cauza ea si pretinde, că totu de a un'a inainte de inchiarea unei atari casetorie mestecate partea acatolica se dée reversu, că se invoiesce, că toti copiii se fia catolici. O pretinde acést'a baseric'a, pentru-cá la casu cându partea acatolica nu s'ar' invoí mai târdıu, atunci se o pota silí la acést'a. In acést'a stáu cautiunile de lipsa, despre cari vorbesce D. observante, si garanti'a, despre carea amu vorbitu noi.

Essenti'a inse a cautiunei seau garantiei acesteia stà in ace'a, cá partea acatolica la casu de netienerea obligamentului luat se se pota silí, cá se-lu tiena. Silí inse nu se pote pre cale basericésca, căce nefiendu membru alu bisericeii nostre nu cade sub jurisdictiunea ei. Prin urmare nu se pote silí, decâtu pre cale civila. Ce dıce ore legea civila cu privire la lucrulu acest'a? Articululu de lege LIII din 1868 § 2 dıce apriatu, cá unu atare reversu nu are nice una valoare de dreptu, va se dica potestatea civila nu-lu considera de obligatu si nu silesce pre nimene la implinirea lui. Nepotenduse inse silí partea acatolica, tota esenti'a cautiunei si a garantiei cade, si astu-feliu legea basericésca de a fi catolici toti copiii nascuti din casatori'a mestecata a unui catolicu, nestandu in ajutoriu forulu civilu, nu se pote implini. Ce are dara se faca preotulu catolicu? D. observante dıce cá totusi se-i boteze, dest nu are garanti'a acést'a. Dara deca mai târdıu tienendu-se de legea civila ce-i favoresce, nu voru voi se scie nemic'a de baseric'a catolica? Ce a facutu atunci preotulu catolicu? Fora de nice o tréba a espusu profanarei sacramentulu botezului conferindulu unuia, care mai târdıu nu voiesce se scia de elu nemicu, ma pote cá -lu si batujocoresce, seau mai pre scurtu a calcatu preceptulu Mantuitoriului, care cu cuvinte figurate dıce: „*nu aruncati margari-tariile caniloru*“.

Neplacerea unui atare preotu nu se finesce numai cu atât'a: Ministrulu acatolicu pote se intenteze preotului nostru procesu, căce s'a amestecat in poporulu sf in drepturile lui, ce i le recunosce legea civila. Acumu neplacerea e gata, chiaru sf deca curi'a pote l'ar' absolvá, cum dıce D. observante, cá a absolvatu pre unulu, căce procese de aceste duréza ani intregi, sf cá se ajunga la absolvare, are lipsa sf preotulu nostru de advocatu, spese sf destule trepedari, sf pentru ce? pentru un'a persona, care in vietia nu se va tiené de baseric'a nostra. Judece acum ori cine, óre este bine a dá preotimei nostre atari consilie? Deplangemu sf noi pusetiunea, in care se afla baseric'a, cătu statulu nu-i dá nice unu ajutoriu, cá se-si validiteze legile sale. Ore ce urméza inse de aici? De securu nu ace'a, cá preotimea nostra se implinesca mortısiiu liter'a legeri, chiaru sf candu baseric'a nu are nice unu folosu, cá sf in casulu acest'a. Apoi decisiunea ace'a a curiei, la care se provoca densulu, e sabia cu doue ascutsiuri. Căce deca dupa Curia, copıi se potu botezá prin ori ce preotu crestinu, atunci voru incepe sf preoti acatolici a botezá copıi de ai nostrii si botezulu acest'a inaintea forului civilu este legalu chiaru dupa D. observante, sf preotimea nostra nu ar' poté incepe nemicu in contr'a ministriloru acestor'a acatolici. Sf asia ar' fi totu confusiune preste confusiune. Cu cătu este mai bine, cá preotii nostrii se boteze pre ai nostrii, despre cari au garantia, cá ai nostrii voru fi, éra pre celilalti se-i lase in pace afora de casulu necesitateri.

b) Relativu la deosebirea a dou'a, noi amu disu, cá pre unu copilu acatolicu preotulu nostru in rubric'a confesiunei se-lu inmatriculeze cá acatolicu. Densulu néga, sf dıce cá la rom. cat. sf in dieces'a Gherlei nice nu este

rubrica pentru confesiune. Noi scim, că la noi inca in destule matricule este rubrica pentru confesiune, éra unde nu e, acóló se insemna in rubric'a pentru observatiuni. Si asia pentru lucrulu acest'a nu ar' fi nice o dificultate, că unde se insemne. Greutatea jace numai in ace'a, că D. observante dice, că se nu insemne de locu și nicairi, că e acatolicu. Ast'a atát'a insemna, că se-lu tiena de catolicu pre unu atare copilu. Atunci inse densulu trebuieá se ni combata și punctulu, unde amu disu, că la atari copii se nu li se conferésca si confirmatiunea, fiendu-cà nu suntu catolici, si se sustiena, că preotii nostrii trebuescu se i si miruésca pre atari copii botezati din necessitate, fienducà suntu catolici. Nu scim pentru ce nu-a facutu acést'a in prim'a linia, căce mai momentosu cu multu e sacramentulu mirului decâtu inferirea in matricula.

Ce castiga inse baseric'a prin ace'a, că unu atare preotu tiena de catolicu pre unulu care nu este? Absolutu nemicu. Si deca nu este catolicu, atunci pentru ce se nu indice lucrulu acest'a in matricula, care are se fia oglind'a realitatéi. Ore deca ministrulu acatolicu ar intentá procesu preotului nostru, căce s'a amestecat in poporulu lui, preotulu nostru inferindu unu atare copilu in matricula cá acatolicu nu pote probá tare usioru cu matricul'a in mana, că a facutu lucrulu acest'a numai din necessitate, si nu cu cugetulu de a-i rapí aceleia poporulu, căce nu l'a inferitu in matricula cá credintiosu alu seu, ci cá alu ministrului acatolicu. Éta pentru ce amu disu noi, că trebue se insemne in matricula, cumcà copilulu e acatolicu. Acést'a ni s'a parutu si ni se pare si astádi calea cea mai securu. Apoi la ace'a, că ore gresitu lucru e, că in unele matricule este rubrica pentru confesiune, cum dice D. observante, respundemu, că dupace formulariulu pentru matricula e prescisu de ordinariate noi precum pana acumu de 4 ani nu amu criticatu dispușetiunile Ordinariateloru din presentu seau din trecutu, nice din unu punctu de vedere, asia acést'a nu o facemu nice acum. Datorinti'a nostra e supunerea si indemnarea la supunere canonica, era nu criticarea.

c) Deosebirea a treia stà in ace'a, că D. observante sustiene, că nu trebue se incunoscintieze preotulu nostru pre ministrulu acatolicu, candu a botezatu din necessitate pre unu copilu de confesiunea acestuia. Candu amu sustienutu necessitate incunoscintiarei acesteia, atunci scopulu nostru a fostu a aretá calea cea mai securu, câtu preotimei nostre se nu i se faca nice un'a neplacere din partea ministrilor acatolici prin procese civile. Pentru ace'a amu disu, că deca preotulu nostru incunoscintieza pre ministrulu acatolicu, atunci este mai securu in contr'a la atari procese. Si cumcà nu am gresitu, însusi D. observante ni da prob'a in mana, căce in procesulu amintitu de densulu, Tabl'a regésca din Pest'a chiaru pentru ace'a a condamnatu pre preotulu catolicu absolvatu de curia, fienducà nu a incunoscintiatu pre ministrulu acatolicu. Deca preotulu acel'a lucrá dupa opiniunea enunciatu de noi, atunci l'ar' fi absolvatu inca tabl'a regesca, si nu aveá lipsa se apeleze la curia, va

se dica la totu casulu erá mai securu. Nice o lege basericésca nu se calca prin ace'a, cá preotulu nostru incunoscintiéza pre ministrulu acatolicu, fora pusetiunea lui prin asia ceva devine mai securu. Atunci nu scimu, pentru-ce se fia cineva asia in contr'a incunoscintiarei acesteia.

Propria nice D. observante nu nega inferirea confesiunei botezului in matricula, cace si densulu dice, cá trebue se se insemne, cá botezulu s'a in-templatu la dorinti'a parintiloru. Dorinti'a inse nu se pote insemná, fora se se insemne si confesiunea, cáce altu mintrule insemnarea dorintiei n'are nice unu intielesu. Asia aici proprie nice nu existe deosebire intre noi.

Este acumu a dou'a ora, cá organulu nostru vine in colisiune cu D. observante. Nu ne indoimu de locu de intentiunile densului cele bune. Din respunsurile aceste rapsodice inse la observarile densului inca nu se pote vedé punctulu nostru de vedere, din care consideramu relatiunea preotimei si basericeii nostre facia cu legislatiunea civila in lucrurile, ce atingu baseric'a. Din care cauza la lucrulu acest'a vomu revení câtu mai curundu. *Red.*

Voltairianismulu la Romani.

In tractatulu din anulu trecutu relativu la desastrelle cele multe, ce le au causatu ideile lui Voltaire pre terrenulu religiosu la poporele cele mai insemnate ale Europei, amu fostu promisú, cá desastrelle aceste la poporulu romanescu le vomu considerá in unu articulu separatu.

A fostu un'a nefericire pentru poporulu romanescu preste totu, cá inceputulu si tendintiele lui prime spre cultura au cadíutu chiaru in epoc'a ace'a, candu ideile lui Voltaire nunumai se latieáu cá fulgerulu preste tota Europ'a, ci absorbeáu si innadusieáu mai de totu ori si ce alte idei si tendintie. De aci a urmatu apoi, cá in forte multe casuri pre la Romani cultur'a si civilizatiunea erá sinonima cu ideile Voltairiane, fienducá in apusu, de unde cercáu Romanii se-si primésca cultur'a, ideile Voltairiane eráu mai batetorie la ochi, mai pretiuite si mai stimate, si asia pre aceste le primieáu nu pucini cu insufletire in credinti'a, cá primescu idei de cultura si deceptare. Una singuru esemplu din istori'a nostra culturala va lamurí lucrulu acest'a de ajunsu.

Candu unu poporu primesece dela alte popore cultur'a, atunci modulu celu de antaiú, ce se folosesce spre stracurarea culturei acesteia, este traducerea opuriloru mai insemnate dein literatur'a poporeloru respective. Dela legea acést'a istorica nu s'au potutu subduce nice Romanii. Eli inca au cercatu prin traduceri a stracurá mai cu sema cultur'a francesa la poporulu romanu. Catu de tare a fostu inse curentulu acest'a alu traduceriloru infectatu de ideile voltairiane, se vede impregiurarea ace'a dorerosu, cá traducutorii nostrii au ignoratu mai de totu opurile cele classice ale literaturii franceze din epoc'a lui Ludovicu XIV, in cari respira un'a nobilitate ore care clarificata de ideile religiose, care singura este in stare a fi conducutoriu securu unui poporu, ce face primii pasi spre cultura. In locu de acést'a traducutorii se au acatiatu

de romanele cele scandalose, in cari ideile si carnalismul voltairianu suntu duse pana la estremu. Opurile cele frumose si classice alui Pascal p. e. nu suntu nice pana astăzi traduse pre limb'a romana, pre candu romanele cele triviale alui Dumas si Eugeniu Sue suntu dejă de multu traduse, desi cele de antaiu suntu de abié a trei'a parte numai asia de mari cá romanele cele mai celebre ale acestor'a. Ma si astăzi prin foile nostre belletristice intempina omulu numai forte raru consideratiuni asupr'a opuriloru celoru adevveratu classice franceze seau reproducerea ideiloru din ele. Cu atātu mai desu inse intempina omulu romane si novele târăitorie, fora gustu, fora spiritu, fora originalitate de câte unu novelistu francesu obscuru cá Montepin, Ponson du Terail si altii de acestu calibru. Unu altu esemplu. Ideile lui Voltaire au modificatu in multe privintie cugetarea omenésca pre mai tote terenele. Terenulu politicu inca nu a potutu remané scutitu. Si in adevveru ideile politice ale lui Voltaire si consociloru lui au trecutu catuva tempu la multe popore de unu evangeliu politicu, asia câtu celu ce ar' fi cutezatu a negá numai ceva din ele, acel'a s'ar' fi facutu vinovatu de crima in contr'a umanitatei si a filantropiei. Si in adevveru la prim'a privire si suntu ideile aceste atragatorie preste mesura, din cauza cá principiulu loru fundamentalu se pare a fi numai si numai filantropi'a si umanitatea. Acést'a inse nu a duratu multu. In scurtu tempu s'a arctatu, cá ideile aceste pre lenga tota puterea loru atractiva suntu mai multa acomodate spre a destrui decatu spre a edificá in societatea omenésca. Din care cauza pre la poporele cele culte nu pucini barbati de talentu si cultura eminenta au ajunsu la ide'a, cá nu este destulu a deduce ideile politice ale societatei omenesci eschisivu numai din umanitate si filantropi'a voltairiana ci trebuesce considerata si natur'a omului preste totu precum si a societatei omenesci laolalta cu legile, ce i lea datu insusi Domnedieu din inceputu. Pre calea acést'a la poporele cele culte tote ideile politice voltairiane au fostu si suntu supuse si astadi unei operatiuni ore careva curatitorie, prin ce s'a datu nascere la sisteme politice originali si necunoscutu tempuriloru antice. Prin acést'a inse cugetarea politica a devenitu mai clara, mai corecta, mai practica si mai fructifera si preste totu mai progresita. Cum stamu inse noi in privinti'a acést'a?

La noi chiaru si pre acolo pre unde mai pucinu s'ar' asteptá, intempina omulu Voltairianismulu politicu celu mai vulgaru si mai de diosu, si inca atātu de arogantu, câtu omeni fora spiritu si cuoseintie mai inalte nice nu au ce cutezá a i se opune, căce tare usioru potu fi stigmatizati de retrogradi si obscuranti.

(Va urmá).

Apelu cãtra publiculu romanu.

Associatiunea transilvana pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, apretiandu insemnatatea deosebita a femeii pentru crescerea individiloru si prin urmare pentru intrég'a crescere si pentru viitoriulu unui poporu, a

decisu in mai multe adunari generale, înființarea unei școlé romane superioare de fete in Sibiu. Edificiulu frumosu școlariu, acomodatu cerintieloru, ce se potu face atâtu din punctu de vedere alu instructiunei, câtu si din punctu de vedere alu higienei școlare, este pe terminate, ér tote celelalte pregatiri suntu astufeliu de inaintate, încátu cu inceperea anului școlariu 1886/7 atâtu școl'a, câtu si internatulu împreunatu cu ea, se începá a funcționá.

Școl'a apartienendu categoriei școléloru numite prin legea de statu, școlé civile, are de scopu a dá o cultura generala, decâtu care mai inalta nu se póte dá femeei in școléle publice esistente in patria, si totu odata a oferí ocașiune pentru dobendirea de cunoscintie folosítorie in ce'a ce privesce practic'a vietiei, care pana acum a fostu prea puțin luata in considerare. Ér' internatulu intentionéza a oferí copileloru, ce voru vení din afara de Sibiu, ingrijirele trebuincióse in cele mai favorabile conditiuni.

Astu-feliu școl'a si internatulu, făcându cu putinția de a-si cascigá nu numai o cultura generala temeinica, o pregatire speciala corespundiátore pentru trebuintiele vietiei, si o buna ingrijire din punctu de vedere materialu si moralu, asia precum o ofera cele mai bune institute straine de felulu acest'a din patri'a nóstra, ele voru avé fatia cu aceste avantagiulu acel'a, cà mai ofera si ce'a ce aceste nu potu oferí, adeca: crescere in conformitate cu cerintiele vietiei poporului romanu si cultivarea limbei si literaturéi nóstre romane.

In urm'a voturilor adunariloru generale, crediendu dar asociatiunea a respunde unei trebuintie adencu simtíte a poporului romanu, ea se crede îndreptatíta a așteptá se se vada sprijinita in lucrarea sa de publiculu romanu prin ace'a, cà toti din tóte partile se voru grabí a-si tramite fetitieloru la școl'a asociatiunei si a le incredințá ingrijirei din internatulu înființatu de dens'a.

Si pona la informatiuni mai amenuntite prin publicarea statutului de organizare si a planului de invetiamentu, dupa obtienut'a aprobare dela locurile mai inalte, ne luamu voia a aduce la cunoscintia, publica conditiunile principale pentru primirea in școl'a si in internatulu asociatiunei.

Pentru primirea in școl'a civila se cere atestatu despre absolvarea celoru IV clase primare cu succesu suficientu, eventualu atestatu de pe o clasa mai inaintata, care da dreptulu de a intrá in class'a corespundiátore mai inaintata a școléi civile. Deca acestea lipsescu, facultatea de a poté fi primita in școl'a civila, se va dobendí prin unu esamenu de primire. Elevele școléi civile voru avé se platésca unu didactru de 2 fl. pre luna, si odata pentru totu-de-a-un'a o tacsá de inmatriculare de 2 fl. v. a. Pentru elevele cursului complementaru didactrulu se computa cu 5 fl. pe luna si persóna.

Elevele, cari voiescu a fi primite in internatu, unde pe lenga costu, cuartiru, incaldftu, luminatu, spelatu, ingrijire in casu de bóla li se mai ofera ocașiune a invetiá limb'a germana si francesá in conversatie si lucruri trebuincióse in economi'a casnica si viati'a sociala, voru avé se platésca afara de

didactrulu si tacs'a de inmatriculare, si o tacsă lunara, anticipando, de 20 fl. v. a. remanendu, că pentru trebuintie speciale cu privire la limb'a franceza si music'a instrumentala, se se plătescă ore-care cuotisatiuni speciale moderate, ce se voru stabili din casu in casu prin cointelegere cu parintii.

Elevele esterne, că si cele interne, voru avé se fie proveđiute din alu loru cu cartile trebuintiose si materialulu recerutu pentru instructie si pentru lucrulu de mana, la care, pentru cele interne, se adauge inca:

1 tiolu seau 1 saltea pentru asternutu, 1 cuvertura de patu, 2 perini, 4 fetie de perini, 1 plapona seau tiolu de acoperitu, 4 ciarsiafuri (lintioluri, lepedee), 4 stergare, 4 serviete, unu sacu pentru rufele intrebuintiate, apoi cuttu, furculitia, lingura, linguritia, perie de dinti si sapunu, care tote remanu proprietatea fia-carei eleve.

Pentru parentii, cari ar' dori, că si cursulu celoru 4 clase primare se se faca in limb'a romana, observămu, că scól'a reuniunei femeiloru romane din Sabiu, functionandu si de aci in colo si fiendu a se adapostí si ea in edificiulu scolaru alu asociatiunei, va oferí instructi'a primaria receruta, ér internatulu asociatiunei va oferí ingrijirile trebuinciose intocmai că si pentru elevele scólei civile si in aceleasi conditiiuni.

De órece inse mai alesu acum la inceputu greutatile suntu mai mari in ce'a ce privesc intocmirile internatului si instituirea personalului necesariu, didacticu si de supraveghiare, Onoratulu publicu, care reflectéza la scól'a si internatulu asociatiunei, pentru mai deplina orientare a comitetului, este rogatu a grabí cu insinuarea copileloru, **pana celu multu la 15 Augustu st. n. a. c.**

Diu'a deschiderei internatului se va notificá de timpuriu din partea comitetului parintiloru copileloru insinuate.

Din siedinti'a comitetului asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, tienuta la Sibiu in 21 Iunie 1886.

Iacob Bolog'a m. p.,
vice-president.

Dr. D. P. Barcian m. p.,
secretar.

Clarissime Domnule Redactoru!

Cu totu respectulu Vè rogamu se binevoiti a dá locu in pretiint'a fóia ce redigeati urnatórei constitutii:

Societatea de lectura «Inocentiu M. Clain» a clericiloru din locu tienendu-si siedinti'a constituanta in 27 Maiu st. n. a. c. si-a alesu noulu comitetu pentru anulu scolarecu venitoriu in persónele urnatoriloru domni: Presiedinte Joaniu Deacu clericu de an. III; redactoru Aureliu Popu clericu de an. III; secretariu Aureliu Hulea clericu de an. III; cassariu Atanasiu Bolog'a clericu de an. II; controlorulu Jovu Babutiú clericu de an. I; Bibliotecariu Petru Gorea clericu de an. I; remancandu a se alege pre anulu scolarecu venitoriu notariulu siedintielorulu dintre fitorii clericii de anulu primu.

Dupa cari remanemu a Claritatei Vóstre.

Blasiu 16 Juniu 1886.

devotati:

Macaveiu Groze, presiedinte.

Georgiu Chetianu, secretariu.

Proprietariu, editoriú si redactoriu responsabili: **Dr. Alesandru V. Gram'a.**

Tipografi'a Seminariculu gr.-cat. in Blasiu.